

LEDARE

Ledare: Söndagssignerat/Hans Bergström, New York: Brotten fortsätter ner i New York

PUBLICERAD 1999-10-24

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

Skaffa nyhetsbrev

New York-modellen för effektivt polisarbete lever. Brottsligheten minskar ytterligare, efter de otroliga framgångar som noterats under de senaste fem åren. När jag besöker polishögkvarteret på One Police Plaza går löjtnant David W. Nadel in i Compstat, det statistiksystem som spelar en central roll för New York-polisens sätt att arbeta, och tar fram de färskaste siffrorna.

Senaste fyra veckorna totalt: -7,6 procent jämfört med motsvarande veckor förra året. 1999 hittills, jämfört med 1998: -8,7 procent (varav våldtäkter -17 procent, andra personövergrepp -10 procent, rån -8 procent, inbrott -13 procent).

Brottsligheten minskar i hela USA. FBI:s siffror för 1998 släpptes i veckan, och de visar att mordfrekvensen i USA nu är den lägsta på 32 år, sedan Lyndon Johnson var president. Alla de fyra våldsbrotten - mord, våldtäkt, rån och personangrepp - minskar i omfattning.

Minskningen är särskilt påtaglig i en rad stora städer. Olika faktorer inverkar, men nya polisstrategier spelar utan tvivel en stor roll. New York och städer som låtit sig inspireras av erfarenheterna därifrån har nått bättre resultat än andra.

New York City hör nu till USA:s fredligaste storstäder. Enbart under de två senaste åren har antalet våldtäkter fallit med 26 procent, antalet rån med 20 procent. Sett sex år bakåt rör det sig om mer än en halvering av brottsligheten i New York. Antalet mord har gått ner med 66 procent, mord med skjutvapen med 75 procent!

Mord är dock den enda brottskategori som har ökat i år i New York, fram till slutet av oktober med 7,5 procent. Även detta förhållande ger belägg för att polisarbete har betydelse. Från den 4 februari och våren ut låg uppgången på hela 10 procent.

Den 4 februari inträffade en tragedi som skakade New York-polisen och särskilt dess arbete med att finna och ta hand om vapen på gatan. Fyra polismän ur den grupp som särskilt arbetar med detta - kallad Street Crime Unit - hade instruerats att patrullera ett område i ytterstadsdelen Bronx, på jakt efter en beväpnad våldtäktsman ansvarig för ett 50-tal övergrepp.

Styrkan fann en man som stämde på beskrivningen och som uppträdde mycket underligt.

Polisen identifierade sig och bad mannen stanna för ett samtal. Han lyssnade inte utan smet i stället in i en portgång. Två av polismännen följde efter och bad honom komma fram med öppna händer. Han vägrade och tog i stället fram något ur innerfickan som en av polismännen tolkade som en revolver. "Gun" skrek polismannen i halvmörkret uppför en trappa. Polisman två tolkade detta som akut livsfara och avlossade tre skott; därefter råkade han falla i trappan. Den förste polismannen trodde att hans kollega skjutits av våldsmannen och öppnade själv eld. Kulor rikoschetterade under kalabaliken, varpå de två övriga polismännen kom in och uppfattade att en stor eldstrid pågick. Inom tio sekunder hade 41 skott avlossats, flertalet från automatmagasin.

Offret visade sig ha haft enbart en plånbok och en personsökare i sin innerficka. Han hette Amadou Diallo, var 22 år, hade olagligen tagit sig in i USA från Guinea och var av den anledningen rädd för att komma i kontakt med polisen.

Händelsen utlöste en storm av protester och undersökningar, riktade mot New York-polisen. Hela den coalition som är emot den republikanske borgmästaren Rudolph Giuliani satte sig i rörelse. New York Times gav röst åt den blandning av vänsteraktivister och libertarianer som anklagade New York-polisen för att vara rasistisk och Giuliani för att försöka införa en polisstat. Gatustyrkans motto "We Own the Night" beskrevs som en bekräftelse. Att mottot var förenat med en symbol i form av en äldre kvinna, som skulle våga gå ut även nattetid, förtegs.

I den atmosfär som så drevs upp drog sig Street Crime Unit tillbaka under våren, blev något mindre aktivt med att kontrollera vapen (minus 47 procent i arresteringar för vapeninnehav). Detta tycks vara huvudorsaken bakom att antalet mord åter ökat i New York under 1999.

George Kelling, kriminologen som tillsammans med sociologiprofessorn James Q Wilson utformade den socialpsykologiska teorin bakom New York-modellen, håller på med en detaljanalys av mordstatistiken för 1999. Som forskare är han försiktig. Däremot är han under vårt samtal på The Manhattan Institute bestämd i sin uppfattning att fallet Diallo var en katastrofal olycka och inte del i något mönster för New York-polisen.

I själva verket är New York-polisen numera en av de minst våldspräglade i USA. Skjutfrekvensen, med personskador som följd, är till exempel sju gånger högre hos poliskåren i huvudstaden Washington DC. Vapen användningen har också fallit på senare år hos New York-polisen, påpekar Kelling, till den lägsta nivån sedan 1985 och näst lägsta sedan 1973 när man började föra den här statistiken.

Specialstyrkan Street Crime Unit har det problemet, analyserar Kelling, att dess enheter ofta kommer till gator och områden som de inte känner ordentligt. Det utmärkande för New York-modellen är ju annars närpolistanken, att polisarbetet bedrivs ute i 65 precincts (stadsdelar) under ledning av starka chefer

med stort beslutsutrymme. Så lär polisen känna sina områden, kan bygga upp kontakter och arbeta mer förebyggande.

Gatustyrkan däremot, som sköt Diallo, bildar en central enhet som är mer främmande i miljön, därmed lättare gör misstag i det svåra arbetet att finna vapen och med också större risk för att polismännen blir rädda och agerar oöverlagt. Det faktiska förhållandet är att en enskild polisman i New York ytterst sällan använder skjutvapen och därför försätts i en extrem stressituation när han känner sig dödshotad av skjutvapen.

Den förre svarte borgmästaren David Dinkins anslöt sig i våras till demonstranterna efter dödsskjutningen av Diallo, och adderade därmed till föreställningen om en rasmotsättning kring New York-polisens sätt att arbeta.

Detta är ett allvarligt problem, menar George Kelling, att så många i det politiska livet i New York har intresse av att spela på den etniska faktorn. I Boston, som nu framstår som ett nytt föredöme i fråga om framgångsrikt polisarbete, har man lyckats förena samma typ av polisstrategi som i New York med ett aktivt och kraftfullt stöd från de svarta ledarna. Detta är centralt, framhåller Kelling. "Polisen kan aldrig bli mer framgångsrik än vad den har stöd för hos medborgarna."

Även Giuliani har i det fallet skäl till självkritik. Sedan han efter en bitter valkamp besegrat Dinkins, allmänt sedd som administrativt inkompetent, har Giuliani inte räknat med att kunna få någon stor andel av de svarta rösterna. Han har därför inte lagt ner tillräcklig energi på kontakterna med det svarta ledarskapet. Detta har skadat polisen, som behöver minoriteternas stöd för sitt arbete, stöd både från afroamerikanerna och från den stora och växande gruppen spansktalande.

Verkligheten är ju, påminner Kelling, att inga har mer att vinna på New York-modellen än den svarta befolkningen i New York. Den har sparat livet på tusentals svarta pojkar. 1992, när David Dinkins var borgmästare, mördades 2 200 personer i New York City, en mycket hög andel av dem svarta. 1998 mördades 600 personer - färre än i Chicago, som har en tredjedel av New Yorks befolkning!

New York-modellen har också gjort de sociala problemen synliga och har tvingat även andra än polisen att göra något åt dem, framhåller kapten James K Rogers under vår genomgång på polishögkvarteret. Nya omfattande program för att skapa övernattningsrum och skydd för hemlösa hade aldrig kommit till stånd om inte polisen börjat ta itu med förfallet i gatumiljöerna och i tunnelbanan.

77 procent av den svarta befolkningen stöder, enligt opinionsmätningar, New York-polisens arbete. Kvarter efter kvarter i övre Harlem har erövrats från narkotikahandlarna och överlämnats till mödrarna och de goda medborgarna. Som en symbol för förbättringen etableras nu medelklassens typiska varuhus ända uppe vid 125:e gatan i Harlem.

Sedan den nye poliskommissionären Howard Safir infört "klagomål från allmänheten" som en del av den Compstat-statistik som närpolischeferna regelbundet ställs till ansvar för, har också de grundade klagomålen på dåligt polisuppträdande

börjat falla. "Courtesy, Professionalism, Respect", är Safirs nya devis för New York-polisen, väl synlig på alla polisbilar.

Hur mycket larm det än varit kring New York-polisen under våren är det ingen här som tror att ett skifte på borgmästarposten ändrar riktningen på polisstrategin. Den är, fundamentalt sett, så framgångsrik att ingen kan bli vald i New York utan att stödja den.

TEXT

BERGSTRÖM-HANS

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt